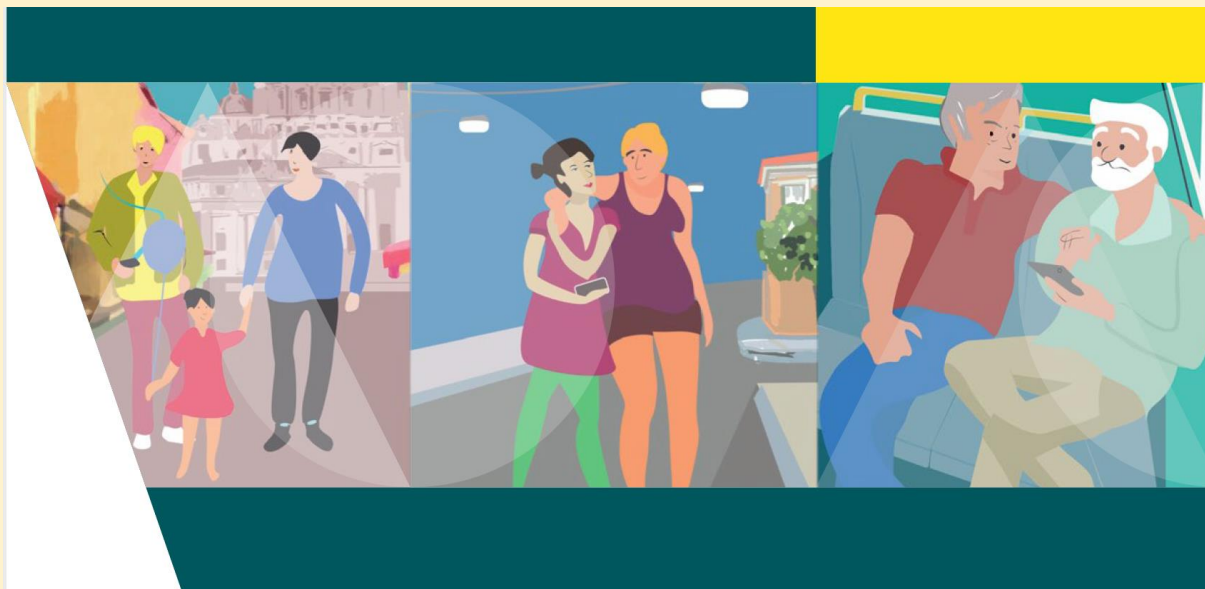

Az LMBTI emberek észlelt (jog)biztonsága az EU-ban és Magyarországon

Kivonat¹ az Agency of Fundamental Rights: A long way to go for LGBTI equality² c. jelentésből

Készítette: Homonnai Mónika és F. Lassú Zsuzsa (MPT – LMBTQ szekció)

Az Európai Unió emberi alapjogokkal foglalkozó irodája az Agency of Fundamental Rights, (röviden FRA) 2012-ben és 2019-ben két széleskörű felmérést végzett az LMBTI emberek tapasztalataival kapcsolatban. A felmérés célja olyan adatok nyerése volt, amelyek hozzásegítik a törvényhozókat ahhoz, hogy megfelelő célzott intézkedésekkel biztosítani tudják az érintett csoport tagjainak alapjogait.

A felmérés az EU tagországaiban zajlott, a 2012-es vizsgálat a meleg, leszbikus, biszexuális és transznemű 18 éven felüli emberek körében, a 2019-es második felmérés pedig már kiterjedt az interszexuális résztvevőkre is, valamint a 15-17 éves korosztályra és az EU-tagságra pályázó Szerbiára és Észak-Macedóniára is.³

A 2012-es vizsgálatban több mint 93 ezer, a 2019-esben közel 140 ezer válaszoló szolgáltatotta az adatokat.⁴

A kérdések kiterjedtek a munkakeresés során és a munkahelyi környezetben tapasztalt diszkriminációra, a rejtőzködés mértékére, az élet különböző területein érzékelt megkülönböztetésre, a konkrét zaklatás vagy támadás eseteire, a feljelentések számára, az

¹ A kivonat azokat az adatokat tartalmazza, amelyek összehasonlításra adnak lehetőséget az EU és Magyarország viszonylatában.

² Az eredeti jelentés letölthető: <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/eu-lgbti-survey-results>

³ Ez azért fontos, mert emiatt térnek el helyenként a 2019-es adatok ugyanarra a kérdésre: ha összehasonlításban nézték, akkor kivették a fenti alcsoportokat, ha önmagában, akkor nem. (a ford.)

⁴ A két felmérés eredményeinek összehasonlításában értelemszerűen csak a mindkét felmérés során vizsgált csoportba tartozó válaszolók adatait vették figyelembe. A magyarországi 2019-es eredmények már az összes adatot tartalmazzák, beleértve az interszexuális válaszolók adatait is. (a ford.).

elfogadás és intolerancia alakulására a különböző országokban, valamint a kormányok észlelt hatékonyságára az LGBTI jogokkal kapcsolatban.

A felmérések adatai szerint 2012 és 2019 között a következő változások voltak tapasztalhatók:

A 2019-ben megkérdezett EU válaszolók 11%-a tapasztalt diszkriminációt az **álláskeresés** során a megelőző egy évben (2012-ben ez az arány 13%). Itthon a 2019-es felmérés szerint 14% ez az arány.

2012 és 2019 között a megelőző évben átélt **munkahelyi diszkrimináció** aránya 21%-ra emelkedett 19%-ról. Hazánkban ugyanez 24% 2019-ben. Sajnálatos, hogy a transznemű válaszolók még ennél is nagyobb arányban tapasztaltak munkahelyi diszkriminációt 2019-ben (36%), és 2012-ben is (22%)! A munkahelyi diszkriminációval kapcsolatos esetek bejelentésének száma kicsit emelkedett, 13%-ról 17%-ra, ami növekvő jogtudatosságot jelez.

Pozitív változás, hogy **az identitásukat nyíltan vállaló LGBTI emberek aránya nőtt** 2012 és 2019 között (36%-ról 52%-ra). Magyarországon jelenleg egyharmaduk (33%) többnyire vagy mindig vállalja LGBTI identitását, egynegyedük (25%) csak ritkán, és 43%-uk szinte soha. Az iskolában rejtőzködő 18-24 évesek aránya pedig csökkent a két felmérés között (47%-ról 41%-ra) – ami szintén pozitív fejlemény.

A válaszolók kb. 2/3-a még mindig kerüli, hogy megfogja a partnere kezét nyilvános helyen. Hazánkban – kifejezetten a zaklatás miatti félelem miatt – közel egyharmaduk soha nem, vagy csak ritkán meri ezt megtenni, viszont több mint kétharmaduk aggodalom nélkül megteszi. A 2019-es uniós arányok szerint 39% csak legfeljebb ritkán meri ezt megtenni (vagy soha), de kétharmaduk (61%) többnyire gond nélkül megfogja nyilvánosan a partnere kezét.

2019-ben összességében **a válaszolók 43%-a észlelt diszkriminációt az élet különböző területein**, pl. a munka világában, éttermekben, kávézóknak, bárókban, iskolában, boltokban, egészségügyi ellátásban a megelőző 12 hónapban, szemben a korábban mért 37%-kal. A diszkriminációt átélő transznemű válaszolók aránya azonban ennél is jobban nőtt: 2019-ben 60%, szemben a 2012-es 43%-kal! 2019-ben az érintettek valamivel több, 13%-a tett bejelentést a legutóbbi incidensről, szemben a 2012-es 10%-kal.

Az **éttermekben, kávézóknak, bárókban, éjszakai klubokban** megkülönböztetést észlelők aránya 26%-ra nőtt a 2012-es 18%-ról. 2019-ben a magyarországi válaszolók 40%-a került is bizonyos helyeket abbéli félelmében, hogy támadás érheti az LGBTI identitása miatt. Ez az arány az EU-ban 33%.

2019-ben **a válaszolók 58%-a nyilatkozta, hogy tapasztalt zaklatást** a megelőző 5 évben (például támadó, fenyegető helyzeteket a munkahelyen, az utcán, közlekedési eszközökön, boltokban, interneten, vagy bárhol, beleértve ezekbe a szexuális természetű zaklatásokat is). 2012-ben ugyanez az arány 45% volt. A magyar résztvevők 35%-a tapasztalt ilyet a megelőző 12 hónapban, ami nagyjából megfelel az EU-s átlagnak (38%.) A válaszolók közül 5 %-ot ért konkrét fizikai vagy szexuális támadás, legnagyobb arányban a transznemű válaszolókat. Ez az arány hasonló volt 2012-ben is. Magyarországon a felmérést megelőző 5 évben a válaszolók több mint egytizede (11%) tapasztalt ilyen atrocitást, ami megegyezik az EU 2019-es adatával.

A zaklatás növekvő és a fizikai támadások nem csökkenő aránya ellenére 2019-ben valamivel kevesebben (14%) tettek rendőrségi bejelentést az utolsó, őket ért fizikai gyűlölet-incidensről (ez az arány 2012-ben 17% volt, de ebben az adatban a fenyegető viselkedés bejelentése is szerepel). A 2019-es felmérés szerint Magyarországon **kifejezetten a homo- és transzfóbiától való félelme miatt nem tett bejelentést** a megelőző öt évben az identitása miatt fizikai vagy szexuális támadást átélt emberek 34%-a (EU 25%). Itthon egyébként **csak 5% tett feljelentést ilyen incidensről** a megelőző 5 évben (EU 14%).

2019-ben megkérdezték a felmérésben résztvevőket arról, **hogyan látják országukban az elfogadás, előítélet alakulását**, valamint a **kormányzati intézkedéseket** a megelőző 5 évben. Az LGBTI csoport összesített eredménye alapján 40% szerint csökkent az országukban az előítélet és az intolerancia mértéke. Leginkább a meleg és biszexuális férfiak, valamint a biszexuális nők tapasztaltak pozitív változást. A transznemű és az interszexuális válaszolók esetében a javulást érzékelők aránya azonban csak 31 és 29%.

A megkérdezettek 36%-a szerint viszont többé vagy kevésbé, de **nőtt az intolerancia és az előítélet mértéke**. Országoként itt nagy eltérések mutatkoznak: Írország, Málta és Finnország a pozitív-listavezető: 70% szerint javult ez ügyben a helyzet. A lista végén Lengyelország és Franciaország áll – náluk viszont 68 és 54% szerint nőtt az intolerancia.

Az **erőszakkal** kapcsolatban hasonlóak, de fordítottak a számok: 43% szerint nőtt, 33% szerint nem változott a megelőző 5 év folyamán. Itt szintén Franciaországban és Lengyelországban érzékeltek növekedést, míg Máltán és Írországban csökkenést.

A **kormányzati LGBTI politikával való elégedettség** adatai alapján a válaszolók 1/3-a szerint hatékonyan küzd a kormányuk az előítéletek és intolerancia ellen. Itt is a transznemű válaszolók a legborúlátóbbak: közülük csak 24% gondolja ezt. A legjobb a helyzet Máltán, a legrosszabb Lengyelországban, ahol csak 4% gondolja úgy, hogy a törvényhozók hatékonyan lépnek fel az intolerancia ellen. Magyarországon 24-26% szerint hatékony a kormány az LGBTI emberek jogainak biztosításában és a diszkrimináció elleni harcban, 73 % szerint azonban nem.⁵

⁵ A vizsgálat a transzneműek jogi nemválttatását ellehetlenítő törvénykezés előtt született (a ford.)